

Nationaløkonomisk Forening

afholdt Møde Tirsdagen den 9de Maj. Direktøren for «Nye danske Brandforsikringsselskab», Konsul L. Bramsen, indledede en Diskussion om

Assuranceforholdene, særlig Brandassurancens og nogle af dens Misbrug.

Konsul Bramsen fremhævede, at dette Emne ikke tidligere havde været Gjenstand for Diskussion i Foreningen. Derimod havde Nationaløkonomisk Tidsskrift i sit 2det Bind for 1873 leveret en Artikel af Hr. G. V. Manicus om Forsikringsselskabernes nyeste Historie, der dog saa godt som udelukkende beskæftigede sig med fremmede Selskaber, navnlig Livsforsikringsselskaber, hvis Stilling i Danmark Forf. kaldte «næsten ubunden» i Modsætning til den, de indtog i Nordamerika og flere af Evropas største Stater, hvor de vare underkastede en Kontrol. Forf. kaldte Forholdet herhjemme «næsten enestaaende», og mente, at man væsenlig kunde tilskrive denne Omstændighed de Klager, der lød. Artiklen gik ud paa at vise det Ønskelige i, at Lovgivningsmagten, inden altfor lang Tid, satte sig i Bevægelse for at regulere Forsikringsvæsenet ved hensigtsmæssige Love samt ved Oprettelsen af et Forsikringsdepartement, der da nærmest skulde have at udføre Statens Kontrol. Forf. havde, som anført, navnlig Livsforsikringsselskaberne for Øje. Indlederen var nu ogsaa overbevist om, at der var stor Opfordring til at kontrollere disse Selskaber, efter hvad der i den senere Tid er oplevet og uden Tvivl i den kommende Tid vil gjentage sig med udenlandske Selskaber, hvoraf et stort Antal efterhaanden ere blevne repræsenterede her i Landet. I saa

Henseende henviste Indlederen til en Artikel, kaldet «Livsforsikrings Krav paa Statstilsyn», der findes i «Fædrelandet» for 1872 Nr. 163 og 164, — en Artikel, der navnlig var bleven fremkaldt ved den skamløse Maade, hvorpaa Repræsentanter for nogle udenlandske Livsforsikringsselskaber, der viste sig insolvente, havde pukket paa deres Solvens, da man advarede, og i det Hele blottet deres egen fuldstændige Upaalidelighed. Indlederen oplæste et Stykke af denne Artikel og fremhævede det alvorlige Ansvar som ubetænksomme og umodne Agenter i en saadan Sag paadrage sig. Artiklen sluttede med at forlange en Lov, hvorefter «intet Livsforsikringsselskab, dansk eller fremmed, tør arbejde eller lade sig repræsentere her i Landet, uden at underkaste sig visse Betingelser. Som mest paa trængende kunde nævnes: der maatte aflægges aarligt Regnskab; dette maatte være fuldstændigt og forslaaeligt, helst efter en for Alle fælles Form, der kunde lette Sammenligninger. Det maatte ikke tillades at blande Regnskaber for Livsforsikring med anden Forsikringsvirksomhed, saasom Brandforsikring. Regnskabet maatte angive, hvor stort det mathematisk udregnede Livsforsikringsfond skal være, og paavise, at det ogsaa hvert Aar haves i Behold. Vedkommende Agent eller Generalagent maatte for en eller anden Avtoritet godtgjøre at have sin Fuldmagt direkte af Selskabets Bestyrelse, eller dog af en Avtoritet, hvis Berettigelse til Agentens Udnævnelse var bevist.» — Det er vistnok rigtigt, at Publikum ikke skal opdrages til at stole for meget paa Statens Formynderskab og Kontrol, der dog ikke kan være fuldstændig og ganske fyldestgjørende; men som antydnet i den citerede Artikel kan der dog gøres meget, og en Forsikringslov er sikkert ønskelig. Brandforsikringen trænger i det Hele mindre end Livsforsikringen hertil, men kan og bør alligevel ikke helt undvære hverken Kontrol eller Beskyttelse og har efter sin overordenlig gavnlige Indflydelse paa Samfundets Økonomi jo ogsaa Fordring derpaa, om end de Misbrug, som klæbe ved den, ikke ere af samme Beskaffenhed, som ved Livsforsikringen. Det er noget Uørt, at et Brandforsikrings Selskab, i det mindste til daglig Brug, ikke betaler en Skade, fordi det ikke er istand dertil. Det maatte da være

en overmaade betydelig Skade i et overmaade ubelejligt Øjeblik, som traf et Selskab, som sang paa sit sidste Vers. Men de, der have saadanne overmaade store Summer paa Spil, pleje at se sig vel for, og da man her **kan se sig for**, bliver det ialtfald Vedkommendes egen Sag. Faar man nogen Formodning om, at man er slet forsikret, kan man jo strax dække sig paa anden Maade, — hele Spørgsmaalet handler om en kort Tids spildte Præmie. Med Livsforsikringen er det jo en ganske anden Sag.

I saa Henseende behøver Brandforsikringen altsaa intet Tilsyn og Kontrol. De Misbrug, som der kan føres Klage over, kunne næsten alle hjemføres til Assurandørerne selv og derfor ogsaa, idetmindste for en stor Del, vistnok afhjælpes ved egne Bestræbelser. Hvad der bliver tilbage af Misbrug, fra de Forsikredes Side vilde med en ringe Bistand af Lovgivningsmagten snart falde bort, samtidigt med, at derved adskillige andre, højst ønskelige Goder vilde opnaas, navnlig lidt **Statistik**, om hvis Ønskelighed man vistnok let vilde blive enige paa dette Sted.

Som første Aarsag til Misbrugene overhovedet maa nævnes den for vidt drevne Konkurrence, der fører til, at Assurance ofte sælges under sin Værdi, ja endog, hvor der ingen Anledning burde være til Konkurrence og som derfor, naar den dog er der, vel nok tør betegnes som Jalousi, fører til at den, paa Principets og Sikkerhedens Bekostning, gives bort for Intet. — Derved maa Begreberne forvirres paa det Publikum, der netop trænger til at belæres om, at god Assurance er en god Ting, som ikke kan have for Intet og at et billigt Kontingent — vel endog «Kontingentfrihed» med et solidarisk Ansvar i Baggrunden — ialtfald bliver en Sag for sig. Vil man have fuldstændig Sikkerhed, maa man være beredt til at betale den tilsvarende Præmie, ellers bliver nødvendigvis Sikkerhedens Kvalitet ringere. At Assuranceforretningen, som Alting nutildags, exploiteres til det Yderste, er ikke at undres over; at det føles meget herhjemme er en ligefrem Følge af de først for nylig ophævede Monopoler, der gjør, at vi endnu befinde os i en Overgangstid. Herimod vil dog Lovgivningsmagten ikke kunne ud-

rette meget, men disse Misbrug vilde i Længden ikke kunne holde Stand imod Enighed og Oplysning, og i begge Henseender ere vi forhaabenlig paa gode Veje.

At Konkurrencen med det samme har vendt op og ned paa Forholdet er en stor Fejl; Publikum søger ikke Assurandøren; denne opsøger de Forsikringsbehøvende, som derfor ikke længer lade sig noget foreskrive, men selv ville foreskrive. Som yderligere Misbrug nævnes foreløbig, at man overhovedet ikke skænker sine Assuranceer den Opmærksomhed, som tilkommer en saa vigtig Sag og som man dog skænker Kontrakter, der angaa Ting af langt ringere Betydning, samt at man ikke sjældent stiller Fordringer til Assurandøren, som det aldrig har været Bestemmelsen at lægge i Kontrakten, — at man i det Hele er tilbøjelig til ikke at betragte Assurandøren som et Medmenneske, — man ser paa et Assurancekompagni som paa en Anstalt, man har Lov til at tage alt Det af, som man kan faa.

Heller ikke dette er Misbrug, med hvilke Lovgivningen kan faa synderligt at gjøre. Den har paa de forskjellige Steder beskæftiget sig paa forskjellig Maade med Brandforsikringen. Man har enten fortrinsvis beskæftiget sig med at fjerne de direkte Misbrug, som kunde være i Følge med Assurance, og da næsten altid forudsat, at disse kun stamme fra de Forsikrede, eller man har med Forkjærlighed, som her i Landet med stor Forkjærlighed, stræbt at skabe Forsikrings-Instituter og fremme deres Afbenyttelse.

Det Misbrug at benytte Brandforsikringen i forbryderisk Øjemed, for at tilvende sig Forsikringssummen, har man allerede meget tidligt haft Øje for. Dertil hører imidlertid en Overforsikring. Saadanne Overforsikringer blive altid farlige. Give de ikke just altid Anledning til Forbrydelser, saa kunne de ialtfald nok bevirke, at man i en betænkelig Grad bliver ligegyldig i Omgang med Ild og Lys og alene af den Grund kaldes et Misbrug. Det vilde imidlertid være saa godt som umuligt for Lovgivningen at udøve en Kontrol med enhver tegnet Assurance's Passelighed i Henseende til Summen. Fordi der i Forsikringens Øjeblik tilsyneladende forefindes Gjenstande

til den forsikrede Sum, — et Skjon bliver det dog kun altid, — derfor er der jo slet ingen Vished for, at disse Værdier ogsaa vare forhaanden ved en senere indtrædende Brand. Vanskelig blev Sagen især ved større Vareforsikringer hos Næringsdrivende, som daglig sælge, men Kontrollen er ogsaa mindre nødvendig, end man tror. Uagtet man ikke i Almindelighed har interesseret sig for Kontraktens \varnothing : Policens Indhold, saa er det dog en af de første Ting man har lært efterhaanden som den større Konkurrence og større Oplysning skaffede nogle af Assurancens Grundbetingelser Indgang, — at man under ingen Omstændigheder kan faa mere erstattet end det, man har tabt. Alle Brandforsikringer lægge til Grund for Kontraktforholdet, at selve Forsikringen ikke afgiver noget som helst Bevis for Tilstedeværelse og Værdien af de forsikrede Gjenstande, at Policens Sum overhovedet slet ingen anden Betydning har, end at betegne den højeste Sum, som Assurandøren hæfter for og som han under nogen Omstændighed kan komme til at erstatte. Der gives derfor heller intet bedre Middel imod Overforsikring end en stræng Gjennemførelse af denne Grundregel fra Assurandørens Side og Omsorg for, at den bliver saa bekjendt som mulig. Lad det kun blive ret indlysende for Enhver, at Overforsikring, om end foretaget i god Tro eller opstaaet af naturlige og let forklarlige Forhold, ikke gavner i første Tilfælde kun skiller den Forsikrede af med nogle Penge til ingen Nytte i Form af formegen Præmie. Dette er ogsaa et af de Tilfælde, hvor Uvidenhed kan blive en Kilde til Forbrydelse.

For de store Handlende og Industridrivende med deres Pakhusforsikringer gjør den hurtige stundom helt uberegnelige Omsætning det ligefrem nødvendigt til sine Tider at holde større runde Summer tegnede, gjør det uundgaaeligt oftere at være overforsikret, naar man da ikke vil udsætte sig for i et givet Øjeblik at være uforsikret eller dog kun utilstrækkeligt forsikret. Men her haves da alter som Modvægt i paakommende Tilfælde den Adgang til den Forsikredes Bøger og øvrige Bevisligheder, som Assurandøren altid betinger sig i enhver Police. Og imod ethvert Forsøg paa at exploitere en Overforsikring har Assu-

randøren, og ved ham Samfundet, et godt Værn i den store Fare, som den Forsikrede altid løber, idet han ved det blotte Forsøg herpaa let kan forspilde hele sin Ret til Krav paa Erstatning.

Som Regel er Publikum snarere tilbøjeligt til at forsikre for lavt end for højt, og hvor urimeligt det end kan synes, er Motivet i Reglen virkelig det: at spare Præmie. Ialtfald vil man finde, at dette dog egentlig er Grunden, naar man gaar lidt tilbunds i Sagen. Da Enhver mærkværdig nok mener, at det ikke vil brænde hos ham, «saa gives jo Pengene ud til ingen Nytte», som det hedder, og saa skal man dog spare, hvad man kan. Det er ogsaa et temmeligt almindeligt Ræsonnement — at skulde det ogsaa brænde, saa maatte det dog gaa underligt til, om Alting brændte. Man gjør sig ikke Rede for, vil overhovedet grumme nødtigt høre Tale om, at man i saa Fald kommer til at bære Skaden *pro rata*. Har man for 2000 Kroner, men kun har forsikret for 1000 Kr., og saa Alting brænder, saa faar man 1000 Kr. og mere kan man jo ikke faa, hvormeget der saa brænder; dog er det kun den Forsikredes halve Tab. Brænder der for 1400 Kr., faar den Forsikrede ogsaa kun det halve Tab *o*: 700 Kr., eftersom han kun har forsikret det Halve af, hvad han havde. — Reglen er denne: Fuld Forsikring giver fuld Erstatning; halv Forsikring giver halv Erstatning. Følgen er imidlertid altid, at naar Ulykken sker, er den Forsikrede vanskelig at stille tilfreds. Da vil han naturligvis nødig findes kun at have været halvt forsikret. I saa Tilfælde er Publikum ikke altid retfærdigt. Man har, det være nu af den ene eller den anden Grund, kun betalt den dog saa ringe Præmie for en Del af sine Ejendele, men attraar dog paa samme Tid i sit Inderste, og søger, naar Øjeblikket kommer da Mellemværendet skal opgjøres, saa vidt muligt at faa Erstatning, som om man havde eller dog næsten havde været fuldt forsikret. Rent galt vilde det være, om Assurandøren i noget væsentligt Omfang gav Afkald paa, hvad der her er hans Ret.

Direktor **Tvermoes** kunde i det Hele slutte sig til, hvad der var blevet sagt om Brandassurancen; han maatte dog be-

mærke, at naar Folk forsikrede for lavt, var Sparsommelighedshensyn ikke de ene afgjørende, men der var et andet Moment, der ogsaa maatte lages Hensyn til: Folk vidste ikke, hvad de havde. — Statstilsyn med Livsforsikringen var en smuk Tanke, men det var kun en Tanke, og vilde neppe nogensinde blive mere end en Tanke. Kontrollen i Preussen havde ikke hjulpet noget. Det var umuligt at kontrollere de udenlandske Selskaber; det, det kom an paa, var den Omhu, hvormed Folk optoges, men de Fejl, der i dette Forhold maatte blive begaaede, vilde først opdages efter tyve Aars Forløb, naar det var for sent. Skulde Tilsynet med de indenlandske Selskaber være aktivt, maatte den Tilsynshavende have en fuldstændig Indsigt i hele Forretningen; der var da ikke Andet for, end at Staten selv ansatte en Direktør. Den bedste Kontrol, vi under de nuværende Forhold kunde faa, var at søge at faa virkelig dygtige Folk til at lede Forretningen.

Bureauchef **Falbe Hansen** henlede Opmærksomheden paa, at Livsforsikringsselskaberne i den nyeste Tid havde faaet en Udvidelse i den Mængde Syge- og Begravelseskasser, Alderdomsforsøgelser og lignende Selvhjælpsforeninger, der i de senere Aar var fremstaaet. De Kalamiteter, disse Kasser allerede havde været Gjenstand for, havde man kun i ringe Grad lagt Mærke til, fordi de foregik i de lavere Klasser, hvor Forholdene ofte vare os ukjendte. Syge- og Begravelseskasserne vare en af Formerne for de Selvhjælpsforeninger, der vare opstaaede efter Lavsvæsenets Ophør. Der fandtes c. 700 Kasser, med en aarlig Indtægt af c. $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., og med c. 80,000 Medlemmer, for Størstedelen bestaaende af de bedste Elementer af Arbejderklassen. Det synes, som om en stor Mængde af disse Kasser vare ligefrem insolvente, eller paa Nippet til at blive det. Endnu saas det ikke saa tydeligt, men om nogle faa Aar vilde det vise sig. Blev Forholdene ved med at udvikle sig som hidtil, vilde der let kunne indtræde Ulykker, der maatte svække Tilliden til Selvhjælpen overhovedet. Hvorledes Ondet skulde afhjælpes, var vanskeligt at sige. Det burde maaske paabydes hver Kasse hvert Aar eller hvert femte Aar at opgjøre sin Status. Staten burde da ansætte flere Livsfor-

sikringsteknikere, der gratis kunde opgjøre Status, thi for Kasserne var dette ofte uoverkommeligt. Det var umuligt i denne Sag at henvise til Manchesterlæren, fordi Forudsætningen — at Kunden selv er istand til at bedømme Varen — manglede. Der kunde muligvis ogsaa være Grund til at spørge, om Staten ikke her burde træde hjælpende til; maaske ved en Garanti, der indtraadte under visse af Staten fastsatte Betingelser; maaske burde Staten ved Tilskud støtte disse Foreninger eller selv oprette Syge- og Livsforsikringer, der vare beregnede paa Almuen.

Assurancevæsenet havde været Gjenstand for saamange Ulykker, at man kunde fristes til at spørge, om Assurance Goder eller Onder vare størst. Visse Former af Assurance maatte vel betragtes som afgjort gode, men ved andre vare Ulemperne saa store, at Svaret var noget tvivlsomt. En stor Del Brandstiftelser, en stor Del Forlis skyldtes Assurance. Assurance udelukker Tilfældigheden; men mon ikke det at udelukke Tilfældigheden kan være farligt, og kan straffe sig? Taleren ønskede Oplysning om, i hvilket Omfang Assurance var Skyld i de Ulykker der indtraf.

Tvermoes indrømmede, at Begravelseskasserne ganske vist frembød Farer, og at deres Organisation og Administration i flere Henseender var mangelfuld, men han benegtede bestemt, at Begravelseskasserne kunde betragtes under Et med Livsforsikring; de vare tværtimod noget ganske Andet. — I Anledning af Falbe Hansens Spørgsmaal, om Assurance Goder eller Onder vare størst, vilde han kun bemærke, at en hvilken som helst Ting kunde misbruges. Mod Misbrug og Forbrydelser maatte man søge Beskyttelse i strenge Straffe. Ved Livsforsikringer holdtes Selvmord i mange Tilfælde skjulte, og da Selvmorderen ikke kunde straffes, maatte Straffen ramme hans Familie, ihvorvel der her var Anledning til at vise en vis Moderation.

Bramsen mente, at besvarelsen af Falbe Hansens Spørgsmaal om Assurance Goder og Onder, — hvis det overhovedet skulde betragtes som et Spørgsmaal — unægtelig stillede en lovlig stiv Fordring til Direktøren for et Assurance-Kompagni,

som jo, sidst af Alle kunde ventes at ville være i Tvivl om, hvorvidt Assurancens Misbrug skulde være saa mange og store, at dens Goder derved skulde mere end opvejes. Men det kunde der da heller ikke for Alvor være Tale om. Assurancens ubestridelig velgjørende, man kunde vist sige velsignelsesrige Indflydelse paa hele Samfundets Økonomi tør anses som givet. Derom kunde man vel strax blive enig, at Assurancen — Taleren tænkte nu kun paa Brandassurancen — hjalp tusinde Uskyldige ud af den bitre Nød, som Tilfældet eller blot en eneste Skyldig kunde paaføre dem. Taleren vilde kun erindre om vore egne Forhold. I Aaret 1728 overgik der saaledes vor Stad Kjøbenhavn en stor Ildebrand, der ødelagde 1640 Huse og Gaarde, gjorde 4000 Familier husvilde og anrettede en Skade af over 20 Millioner Kroner. Den allerførste Følge, som denne Elendighed havde, var Oprettelsen af den saakaldte «Brand Cassa», den nuværende Kjøbenhavns Brandforsikring for Huse og Gaarde. (jfr. Raadst. Pl. 31. Jan. 1731.) Denne fik snart en saa god Tilgang, at man i 1795, da den næste store Brand traf Hovedstaden, havde indtegnet Ejendom til en Værdi af c. 32 Mill. Dennegang omfattede Skaden 943 Huse og Gaarde, som det hedder i Beretningerne: $\frac{1}{3}$ af Staden, og beløb sig til henved 15 Mill. Kroner. Havde man i de 60 Aar, som vare forløbne siden hin første store Kalamitet, fortsat vel, hvad der blev saa vel begyndt, da vilde hele denne store Skade paa de faste Ejendomme have været dækket, uden at nogen Enkelt saa at sige var bleven berørt, hvilket jo er Øjemedet med Brandassurancen, ligesom det ogsaa var Brandkassens Opgave. Men ulykkeligvis var man i 1769 bleven tryk og havde fundet, at man blev for rig og indført «kontingentfrihed», det vil sige: gratis Assurance for Enhver, som havde svaret «fuld Præmie» i et vist Antal Aar, hvorved man i de paafølgende 25 Aar indtil den store Brand indtraf, berøvede Brandkassen en meget betydelig aarlig Indtægt. Følgen var, at Ulykken i 1795 fandt Brandkassen insolvent, idet man kun ejede 6,400,000 Kr.; altsaa ikke var istand til at betale endog kun Halvdelen af Skaden. Enevoldsmagten traadte da til; hvad der manglede, blev der gjort Udveje til ved den kong-

elige Hjælp, saaledes, at Brandkassen dog gjorde Fyldest. At Enevoldsmagten ved denne Lejlighed tillige fandt det bekvemtest at omskabe det gamle, fri Societet til et ganske nyt Institut, hvori «fra nu af» enhver Grundejer indenfor Stadens Volde var tvungen til at indtræde, og at dette ny Institut maatte betale den Skade, som det opløste Interessentskab havde lidt, — det blev jo en anden Sag, som ikke belog selve Assurancen noget af dens velgjørende Indflydelse, men vel kunde indeholde en gavnlig Lære for Fremtiden. Men har den frugtet? Taleren vilde paa dette Punkt føre Københavns Brandforsikrings Historie et Skridt videre, fordi den faldt sammen med, hvad han i det Foregaaende havde ytret om Ukjendskab til den forskjellige Slags Sikkerhed, der bydes, og de af Jalousien dikterede Misbrug, der maa forvirre Begreberne, men som den bedre Oplysning skal bøde paa.

I 1795 var Indtegningen i Københavns Brandforsikring, som anført c. 32 Mill. Kr., den forhaandenværende Kapital, Kr. 6,400,000, havde ikke været tilstrækkelig til at betale den halve Skade, fordi man havde fritaget hverandre for at betale Præmie i de gode Tider. Nu er der i Københavns Brandforsikring indtegnet 195 Mill., og dens Kapital er 3,400,000 Kr. i Et og Alt. Skulde Kapitalen kunde gjøre Fyldest i en Ulykke som den i 1795, saa skulde den efter Forholdet til den indtegnede Sum nu være 90 Mill. Kr. Ingen vil forlange noget Saadant; — det er rigtigt, at Forholdene ere forskellige fra dengang —; men de 3 Mill. turde dog vel være for Lidt navnlig i Forbindelse med Kontingentfrihed, den sikre Udgift til Kommunen for Brandvæsenet og de højeste Maxima paa de **allerfarligste** Risikoer. Men Kontingentfriheden er ikke destomindre slaaet fast. Man giver den Dag idag ikke alene 95 Millioner Grundejendom Brandforsikring for Intet, men udreder ogsaa for den Bidraget til Kommunen med 0,42 pro mille, p. a. et Bidrag, som al Grundejendom skal udrede, hvor den saa er forsikret eller om den slet ikke er forsikret; og fritager endvidere de samme Ejendomme for ethvert Bidrag til Administrations-Omkostninger, der ikke kunne regnes ringere

end til 0,20 pro mille p. a. Man skænker hine 95 Millioner Grundejendom 0,62 pro mille, for at turde have den Fornøjelse at brandforsikre dem. Det ordinære Kontingent, som det kaldes, er 1 pro mille, der efter at have været svaret i 33 Aar helt bortfalder og hvoraf selvfølgelig ogsaa forlods afholdes de nysnævnte 0,62 pro mille. Den ordinære Forsikringspræmie bliver altsaa 0,38 pro mille. Føjes nu hertil, at Kjøbenhavns Brandforsikring uden nogensomhelst Kritik tegner 400,000 Kr. paa enkelt Ejendom, naar denne med sine Maskiner og Indretninger kan naa op til denne Sum, og at man ingensinde benytter sig af Gjenforsikring, saa tør det vel nok siges, at man stoler for meget paa Lykken til atter og atter at prædike Tryghed for Interessenterne, og at det er en daarlig Begrundelse for Vovespillet, at man ellers vil gaa glip af Interessenter, henholdsvis af de Millioner, som de store Maxima paa farlige Etablissementer tilføre Societetet.

Her, mente Taleren, forelaa et Misbrug af det Slags, som Oplysning — eller maaske først en ny sørgelig Erfaring — skulde raade Bod paa. Han kom derefter tilbage paa de Misbrug, der skulde bekæmpes og afhjælpes ved Enighed.

Det, at gjøre Erstatningskrav gjældende, hvor der egentlig ingen Ildebrand har været, kan ikke noksom modarbejdes som et demoraliserende Misbrug. Og her er man vistnok berettiget til baade at vente og forlange Understøttelse gennem en Kontrol fra Auctoriteternes Side. Hvor Brandforhør optages, var det saaledes ønskeligt, at man noget mindre udelukkende beskæftigede sig med at udfinde, at der ikke foreligger Brandstiftelse, — thi det er som bekjendt, ogsaa efter de Retslærdes Udsigende, noget af det Vanskeligste at bringe for Dagen, — men at man saa til Gjengjæld ret ihærdigt eftersporede Aarsagerne til Ildens Opkomst og hjemsøgte Overtræderne tilbørligt. Men Ildens Opkomst oplyses langt fra altid og utilgivelige Forseelser passere, efter Talerens Erfaring, ikke sjældent upaatalt, særligt i Provinsbyer. Der indtræffer saa at sige dagligen, Tilfælde, hvor den Forsikrede gjør Fordring paa Erstatning af Assurandøren, uden at Ildebranden har været eller bliver Gjenstand for nogen Undersøgelse af

andre end vedkommende Assurandør, hvis han gør sig den Ulejlighed — til Oplysning om Ildens Opkomst, fordi man selv er bleven Herre over den. Publikum har i Aarenes Løb faaet saa stor Smag paa det Slags Erstatninger, som uden Overdrivelse i mange Tilfælde bedre kan kaldes Præmier for uforsigtig Omgang med Ild og Lys, at de nok ere værd at lægge Mærke til som et i flere end én Henseende farligt Misbrug af Assuranceen. Man vil nuomstunder hverken mere eller mindre end sætte Assurandøren til at passe paa, hvor nær man tør komme Lysen uden at brænde sig, men dette skulde dog være Assurandøren uvedkommende og blive Folks egen Sag. Saadanne Skader eller, rettere sagt, saadanne smaa huslige Uheld meget hyppigt Følge af huslig Uorden, burde ialtfald kun for saavidt vedkomme Assurandøren som de, ved at gjøres til Gjenstand for Erstatningskrav dog komme for en Dag og kunne blive fortræffelige Momenter i en Brandstatistik. Men burde de ikke først og fremmest komme til Avtoriteternes Kundskab, og burde dette ikke ske uden at Assurandøren blev Undersøgelses- og Forhørsdommer, maaske tilsidst Angiver? Vilde ikke alene Kontrollen med disse «Uheld» i en betydelig Grad modarbejde den Sorgløshed og Ligegyldighed, hvormed mange selv omgaas med Ild og Lys og taale, at Tyendet gør det, og som jo maa finde Næring, naar man uden Tab, uden Ansvar eller Forulempelse, kun behøver at indgive en Regning til Assurandøren for at slippe helt nemt og næsten altid med Fordel fra den hele Sag? Men derved at alle slige Tilfælde kom til Avtoriteternes Kundskab vilde gode statistiske Oplysninger vindes, og der vilde sikkert opnaas meget ved en simpel Lov om, at intet Brandassurancekompagni her i Landet tør udbetale nogen Erstatning, stor eller lille, for Tab ved Ildsvaade, forinden den Vedkommende har produceret Attest for, at en forskriftsmæssig Anmeldelse om Branden til Avtoriteterne har fundet Sted. Uden Hensyn til Udbyttet for Statistikken vilde en saadan Foranstaltning paa sin Vis virke lige saa heldbringende som nogen Foranstaltning i Retning af at bringe Sprøjterne hurtigst muligt tilstede, hvor en Ild er anmeldt. Man tør forøvrigt antage, at dette ogsaa har været

Lovgivningens Mening, og ser man hen til den senere Tids paaskjønneelsesværdige Agtpaagivenhed, hvormed man, ialtfald her i Hovedstaden, drager dem til Ansvar, som overbevises om at have handlet imod Loven om Brandvæsenet af Maj 1868 og Raadstu-Plakat Marts 1872 osv., saa kan man ikke tvivle om, at det virkelig er Avtoriteterne om at gjøre at kontrollere Aarsagerne til alle Ilds-Udbrud, uden Undtagelse, hvad enten der, — thi dette er for Øjeblikket det bestemmende, — er bleven gjort Brandalarm eller ikke, og hvad enten den patrouillerende Betjent er kommen til Kundskab derom eller ikke. Men Lov om Brandvæsenet i Kjøbenhavn af 15de Maj 1868 er dog neppe kategorisk nok (§§ 29 og 30). I Lov om Brandvæsenet i Kjøbstæderne af 21de Marts 1873, der altsaa er 5 Aar nyere, har man aabenbart ønsket at være tydeligere i de tilsvarende Bestemmelser (§§ 24 og 25). Er det imidlertid Alvor med Avtoriteternes Ønske om at sikre sig Kundskab om enhver udbrudt Ildebrand, saa ligger netop det Middel nær for Haanden at forbyde Udbetaling af enhversomhelst Erstatning for Skade ved Ild, naar Brandlidte ikke producerer Attest for, at Anmeldelse er sket. Men skal en saadan Bestemmelse sikres Efterlevelse, da vil det vel endog være nødvendigt at sætte en passende Bøde for Overtrædelse heraf, som af flere Grunde bør ramme baade Forsikret og Assurandør — den sidste ikke mindst. I denne Retning er man forøvrigt gaaet ved den sidste Ordning af Forholdene i Landbygningernes Brandforsikring, idet de af Justitsministeriet godkjendte Vedtægter af 10de Juni 1871 § 46 bestemmer, at naar Vedkommende ikke senest inden 36 Timer gjør Anmeldelse til Branddirektøren om en hos ham udbrudt Ild, skal han for Forsømmelsen bøde 1 pCt. af Erstatningens Beløb. Loven om Brandpolitiet paa Landet af 2den Marts 1861 § 43 siger, at Enhver, som fordølger en hos ham opstaaet Ildebrand, anses med Bøde fra 1 til 5 Rdl., der kan forhøjes indtil 20 Rdl., hvis han derved har forvoldt Skade, foruden at han naturligvis er underkastet den højere Straf, han efter Lovgivningens almindelige Bydende forøvrigt maatte have forskyldt.

Man vil maaske indvende, at hvis Øjemedet var det at befri Assurandørerne for nogle af de urimelige Krav, da vilde dette unægtelig opnaas ved en saadan Lovbestemmelse, da man formodentlig ikke sjældent vilde sky denne Anmeldelse, men derved vilde jo ogsaa den tilsigtede Kontrol med Anledningen til alle Ildsudbrud ikke blive opnaaet. Dertil kan svares, at det her som altid maa blive Hvermands Sag, om han vil sidde Landets Love overhørig og udsætte sig for den deraf flydende Straf. Saameget troede Taleren var sikkert, at denne Risiko i Forbindelse med, at man afskæres fra Erstatningskrav, naar man ikke først gjør Anmeldelse, vil indeholde en fortrinlig Opfordring for den Forsikrede til at være forsigtigere, end man nu i Reglen er og herefter vil blive, saalænge man bestyrkes i, saa ofte det skal være — stundom med korte Mellemlum — af Assurandørerne at forlange og erholde udbetalt nok saa urimelige Erstatninger i Følge med, som oftest helt selvforskyldte Uheld. Vil den Forsikrede fordre Erstatning af Assurandørerne for Skade ved Ild, hvis Udbrud han ikke tør vedkjende sig overfor Avtoriteterne, saa er man vist enig med Taleren i, at det er et Misbrug af Assurancen, ligesom det ganske vist bliver et Misbrug af det Slags, for hvilke Assurandørerne dele Ansvar, naar det mere og mere bliver Skik, baade villigt og rigeligt at give Erstatning ved saadanne Lejligheder.

Taleren anførte her eksempelvis adskillige Tilfælde, der viste hvilke, efter hans Mening, urimelige Fordringer, der ikke sjældent stilles, men som Assurandørerne dog i Reglen maa efterkomme, naar de da ikke ville udsætte sig for en ugunstig Omtale og Bedømmelse, som dem, der ikke gjøre, hvad alle Andre gjøre.*)

Direktør **Bing** troede nok, at der kunde gjøres endel for de af Falbe Hansen og Tvermoes omtalte smaa Syge- og Begravelseskasser. Deres Love vare ofte saa overordenlig slet affattede, og der kunde nok gjøres noget for at faa dem mere

*) De to Indledningsforedrag ere blevene gennemsete af Direktør
Bramsen. Red.

fornufligt affattede. Der burde udarbejdes et Regulativ. Her forelaa en Opgave for Arbejderkommissionen. Staten kunde nok tage sig noget af disse Kasser, men paa Betingelse af, at Lovene indeholdt visse Bestemmelser.

Falbe Hansen mente, at det ikke saa meget kom an paa selve Lovene som paa deres Anvendelse. Det vilde være vanskeligt at affatte et saadant Regulativ, som det Bing tænkte paa.

Etatsraad, Nationalbankdirektør **Lery** mente, at det vilde være vanskeligt for Staten at blande sig i Forsikringsvæsenet, og den af Bramsen anbefalede Anmeldelse for Politiet var en meget lempelig Foranstaltning, ved hvilken der neppe vilde opnaaes meget. Ved at give Staten en Indflydelse paa Assurancevæsenet, paatvang vi den et farligt Medansvar. — Naar der var blevet spurgt, om Assurancevæsenets gode eller slette Sider vare overvejende, maatte Taleren hævde, at det vilde se meget betænkeligt ud, hvis vi ikke havde noget Assurancevæsen. Søhandelen vilde i højeste Grad hæmmes, og Verdenshandelen vilde gaa forfærdeligt tilbage, hvis vi ingen Søforsikring havde. De Assurancemisbrug, Plimsoll havde blottet, indskrænkede sig for Størstedelen til England, og man maanglede heller ikke ganske Garantier imod dem, idet de befalede Søforklaringer afgav nogen Betryggelse, ligesom ogsaa disse Misbrug forudsatte en Samvirken mellem Assurancetager og Skibets Kaptajn og ialtfald Enkelte af Mandskabet. — Heller ikke ved de smaa Kasser burde Statens Hjælp kaldes til, og selv om Staten havde en stor almindelig Begravelseskasse, vilde Misbrugene ikke fjernes: de private Kasser vilde vedblive at florere ved Siden af Statens. Begravelseskasserne vare i det Hele for en stor Del et Middel til at støtte den honnette Ambition: at komme standsmæssig i Jorden, og at give de Efterlevende nogle Penge til Sørgeklæder. — Ogsaa ved Livsforsikringsvæsenet var Statens Kontrol vanskelig. At bedømme Aktivernes Beskaffenhed var ofte ligefrem umuligt. Hvilken Forretningsmand i Danmark vilde være istand til at bedømme et fremmed Selskabs Aktiver, til at bedømme deres Værdi ikke blot i Øjeblikket, men i en fjern Fremtid. At forsøge paa at

indføre Statskontrol med fremmede Selskaber vilde rent ud sagt være Nonsens.

Oerretsprokurator **Herforth**, Direktør for det københavnske Brandforsikrings-societet, mente, at Bramsen, der i sin Tid paa rette Sted havde maattet bukke under, havde været ubillig ligeoverfor den københavnske Brandforsikring for Huse og Gaarde, og han misundte ham ikke de Lavrbær, hans Angreb havde indbragt ham. Den Københavnske Brandforsikring kunde ikke styre og raade efter Forgodtbefindende. Den tidligere Forpligtelse til at assurere dér, var jo blevet hævet ved Lov, og Enhver kunde træde ud af Forsikringen og assurere, hvor han vilde. Forøvrigt var det Talerens personlige Mening, at den bestaaende Præmiefrihed var en Urimelighed (**Bramsen: Bravo! Herforth: ja det nytter ikke at raabe Bravo!**). — Den af Bramsen forlangte Anmeldelse, fandt jo tildels alt Sted, forsaavidt faste Ejendomme angik. At faa Aarsagen til Ildens Opkomst oplyst var i de fleste Tilfælde meget vanskeligt; oftest skyldtes den Uforsigtighed. At en i Assurancevæsenet saa kyndig Mand som Bramsen kunde undre sig over, at Folk forlangte den ved Uforsigtighed afstedkomne Skade erstattet, var højst mærkeligt. Det var aldeles nødvendigt ogsaa at give Erstatning herfor. Det, at Folk vare forsikrede, vilde ikke fremkalde større Uforsigtighed. — Det var ikke for at spare Præmien, at Folk assuredede for lavt, men fordi enhver ærekjær Mand vilde undgaa Skindet af at lukrere ved Overforsikring.

Bramsen mente, at denne Udtalelse tildels stod i Strid med Folks Fordringer: thi Folk forlangte fuld Erstatning, selv om de kun havde assuredet halvt. Faren for at lukrere ved Overforsikring, kunde jo med Lethed undgaa, da man heldigvis ikke var forpligtet til at modtage større Erstatning, end den, man efter moden Overvejelse følte sig berettiget til. — Der maatte dog være Grænser for Seen igjennem Fingre med Folks Uforsigtighed, og der var Forskjel paa Uforsigtighed, der kunde afstedkomme Ildebrand, og Uorden, der hverken var eller kunde afstedkomme Ildebrand. — Sluttelig udtalte Taleren, at en vis Kontrol med de her arbejdende Livsforsikrings-selskaber

dog var mulig, uden at der indførtes et egenligt og fuldstændigt Tilsyn med hele Forretningen.

Professor **Frederiksen** takkede paa Foreningens Vegne Direktør **Bramsen** for hans Indledning, hvorefter han erklærede Diskussionen for sluttet og meddelte, at Foreningens næste Møde skal afholdes i September.

Tillæg til Diskussionen om Assurancevæsenet.

Fra Diskussionens Indleder, Direktør **Bramsen**, har Redaktionen modtaget følgende Skrivelse:

Da den fremrykkede Tid ikke tillod en forsat Diskussion af det indledede Emne, beder jeg den ærede Redaktion om at optage Følgende som Afslutning paa, hvad jeg havde ønsket at fremsætte i Sagen.

I Henhold til det Foranførte skylder jeg navnlig endnu Redegjørelse med Hensyn til et Misbrug i Assuranceforholdet, som formentlig skulde kunne afhjælpes ved Enighed. Hvis Brandforsikringen var som en anden Vare og havde i forskellige Kvaliteter, for hvilke det forskellige Publikum har Brug, Enhver efter sin Smag, saa kunde den ved Konkurrencen fremkaldte Situation forklares og maaske forsvares. Men saaledes er det ikke. Man bør vistnok gaa ud fra, at Enhver, som assurerer, attraar en vel ordnet Assurance hos et velordnet Selskab, og at man ogsaa vil erkjende, at en saadan Assurance ikke kan have under en vis Pris, der tillige altid maa staa i Forhold til Faren og de forskellige øvrige Vilkaar. Hvor Brandforsikrings-Selskaberne nu ere blevne enige om disse Prisers Minimum, som jo maa blive forskjelligt i de forskellige Lande, alt efter disses forskellige sociale og økonomiske Forhold, der er der slaaet en god Bom for de Misbrug, som maa blive Følgen af, at man, som allerede bemærket, har vendt op og ned paa Forholdet imellem Assurandør og Assurerede. Har Assurandøren ansøgt om og bejlet til en Assurance, som oftest uden at han, eller rettere hans Repræsen-

tant er tilstrækkelig bekendt med Forholdene, — thi Assurandøren selv kjender dem i Reglen kun gennem Agenten, — idet han simpelthen er gaaet ud fra, at Vedkommende jo faktisk er forsikret andetsteds og at man selvfølgelig kan gjøre hvad en Anden forud har gjort, vel endog, om det skulde blive nødvendigt, med en lille Brøks Afslag paa den Brøk af Præmie, som i Forvejen var lille nok, ja da er man paa Skraaplanet og der er ikke længer nogen Grænse for vilkaarlig Nedsættelse. Til Undskyldning har man altid, og destoværre vistnok ikke uden Ret, at «Andre ville gjøre det Samme». Og saa bliver Forretningen' gjort for maaske senest om et Aar (thi det er med faa Undtagelser det længste Tidsrum, for hvilket en Assurance afsluttes herhjemme) at underkastes samme Behandling af en ny Konkurrent. Og trods alt Dette betragtes Forretningen som en virkelig Akquisition. Som en Gunst erholdt man Fortrinet; under Løbetiden stilles maaske nye Fordringer til Assurandøren om Eftergivenhed paa et eller andet ikke uvigtigt Punkt t. Ex. i den paaregnede Drifts-Sikkerhed. Man kan jo daarligt gjøre Vanskeligheder, man vil jo gjerne bevare Assurancen og hele Tiden er man paa Skraaplanet. Saa indtræffer en Skade, og hvor vanskeligt for Assurandøren at staa paa sin Ret! Han var den Foretrukne og nu er jo netop Lejligheden dér til at vise Selskabet fra den fordelagtigste Side og bevise Brandlidte, at man talede sandt, da man priste det som «coulant» jo mindre Skaden er — desto coulantere kan man være, og saa er man inde paa et nyt Misbrug. Herpaa kan dog Enighed i en væsenlig Grad raade Bod til Fordel for Alle og for den almindelige Sikkerhed tillige. Her er ikke Tale om nogen saakaldet «Ring», kun om en fælles Minimal Tarif. Lad saa den Assurerede gaa med sin Forsikring hvor han vil, Assurandøren kan ikke jages ned under den fastsatte Grænse, hverken af sand eller indbildt Konkurrence. Enighed heri er baade retfærdig og klog. Ved den træffes den Forsikredes Pung i samme Forhold, som han har indrettet sig i Henseende til Sikkerhed, og den vil være et ypperligt Sikkerheds-Politi, fordi selvfølgelig den bedst Indrettede i den fælles Tarif altid maa findes opført til de gunstigste Betingelser.

Saa vel i England, som i Frankrig har der længe existeret Tarif-Selskaber. Ogsaa i de Forenede Stater er det lykkedes at tilvejebringe megen Enighed. Assurandørerne i Sverig have i mange Aar arbejdet efter fælles Tariffer og siden 15de April d. A. er der vedtaget en saadan i Norge. Herhjemme har det foreløbige Udkast, som jo maatte udgaa fra de indenlandske Kompagnier, ved en velvillig Modtagelse hos det almindelige Brand-Assurance-Kompagni for Vare og Effekter faaet god Udsigt til videre Tilslutning og til at kunne føres igjennem i den nærmeste Tid.

Der er endnu et Punkt, som jeg mener at skyldes saavel Sagen som mig selv at berigtige. Prokurator Herforth udtalte under Diskussionen, «at han ikke misundte mig de Lavrbær,*) jeg under Diskussionen (i Nation. Forening) havde sanket ved mit Angreb paa Kjøbenhavns Brandforsikring for Huse og Gaarde» (af hvis tre Direktører Herforth er den ene) «da jeg paa rette Sted havde maattet ligge under.»

Nej, saa galt var det dog ikke: saa slagen med Blindhed var man dog ikke, at man, saadan almindelig talt, lod mig ligge under. Saa meget blev dog sat igjennem, at man i mange Henseender vil have ondt ved at gjenkjende Societetet fra 1731, eller bedre fra 1868, thi paa Societetet fra 1731 var egenlig slet Intet at udsætte; de frivilligt Sammentraadte havde jo Lov til at gjøre hvad de vilde. De havde desuden ikke lært, at de store Ildebrande ere kostbare i samme Forhold som de ere sjældne, men dette bør vi ikke lade dem høre ilde for, vi som have lært det, som saa ofte mindes derom, men ikke ænse det. For hvad der endnu stod tilbage havde jeg, for en stor Del, sat min Lid netop til Herforth og jeg stoler paa ham endnu. Da jeg saa, at der for det Første ikke kunde opnaas mere, trak jeg mig tilbage fordi ogsaa jeg behøvede et Pusterum efter hin fleraarige Dyst. Jeg harmedes desuden over atter og atter at mistænkeliggjøres og af Direktionens ordførende Medlem paa Generalforsamlingerne udpeges som den, der kun arbejdede

*) Ved dette Ord hentydede Prok. Herforth til den Tilslutning, mine Udtalelser om de bestaaende uheldige Forhold unægtelig fandt.

af egennyttige Hensyn, høre mig og mine Meningsfæller, inklusive en af Direktørerne, kaldes «Mændene fra Nye Danske» osv., og saa ventede jeg paa bedre Tider og nye Kræfter. Prokurator Herforth er valgt i 1871 baade til kommitteret Interessent og Direktør og havde ikke tilforn haft noget med Kjøbenhavns Brandforsikring at gøre. Har han nu ikke gjort sig bekendt med hvad der ligger forud, saa kan han af de Møder, vi overværede i Forening, godt have faaet Indtrykket af, at jeg maatte være en Besejret, men han burde egentlig vide bedre, ikke være uvidende om, at jeg, der allerede i 1866 gennem offentlige Udtalelser om Kjøbenhavns Brandforsikring med Tal og med Kjendsgjæringer har godtgjort, at Societetet ikke ydede den tilsigtede Garanti (den er væsenlig forbedret siden) «tværtimod syndede mod næsten Alt hvad man af Grundsætning for Assurance kan nævne» (t. Ex. éns Præmie for Alle), fortsatte Kampen indtil jeg i 1868, efter ved Overrumpling selv at have forskaffet mig Sæde blandt de kommitterede Interessenter, indgav mine trykte, motiverede Forslag til Generalforsamlingen, fra hvilke, uden Overdrivelse, alle Forbedringerne i Kjøbenhavns Brandforsikring, og de ere ikke faa eller uvigtige, maa dateres. Derfor er der blandt Andet sørget, at Ingen mere vil kunne blive behandlet saaledes som Brandforsikringens Direktion dengang var sat istand til at behandle mig og siden det Udvalg, som i Anledning af mine Forslag blev nedsat og hvoraf jeg var bleven Medlem. Men jeg skal engang, naar Tid og Omstændigheder tillade mig det, anmode den ærede Redaktion om Plads i Tidsskriftet for nogle Meddelelser om vore tidligere Assuranceforhold, hvoraf da ogsaa vil kunne ses, om det var retfærdigt eller heldigt, naar Prokurator Herforth har villet give Udfaldet af min Kamp — Udseende af et Nederlag. Foreløbig hviler jeg mig kun, men fastholder fremdeles som Valgsprog de Ord, hvormed jeg endte mine Forslag til Generalforsamlingen i 1868: «I ethvert Tilfælde er jeg gammel nok til at vide, at Træet ikke falder for det første Hug, og har saa god Tro til Sagen, at jeg ogsaa kan vente.»

Deres

Luis Bramsen.

Ved Mødets Aabning den 9de Maj meddelte Bureauchef Falbe Hansen følgende:

**Rettelse til Foredraget om den internationale
Telegraftrafik.**

I Nationaløkonomisk Forenings Møde den 10de Marts d. A. omtalte Overkrigskommissær Madsen i sit Foredrag over den sandsynlige Lov for den internationale Telegraftrafik, at en enkelt af de opgivne Data i Norges Statistik betræffende Skibsfarten med Sverig, i 1871 var meget afvigende fra den tilsvarende Opgivelse i den svenske Statistik, og da den norske Opgivelse af disse Forhold forkyndte sig som «ansat efter Skjøn» havde Taleren paa Grundlag af den af ham konstruerede Formel troet at kunne beregne, at dette Skjøn havde fejlet med et Beløb af c. 90,000 Tons (se Referatet i Nat. Tidsskrift 7de Bd. 4de H. S. 281).

Det norske statistiske Bureaus Chef Hr. N. Kjær har nu oplyst, at den her omhandlede Angivelse i den norske officielle Statistik, der iøvrigt kun tildels er ansat efter Skjøn, maa antages at være rigtig, og at Uoverensstemmelsen med de tilsvarende svenske Opgivelser skyldes ikke en Fejl, men en forskjellig Indretning af de norske og svenske Tabeller.

Til ny Medlemmer optoges i Mødet den 9de Maj:

Oberst, Tømmerhandler Collstrup.

Grosserer Julius Heckscher.

Direktør Tvermoes.
